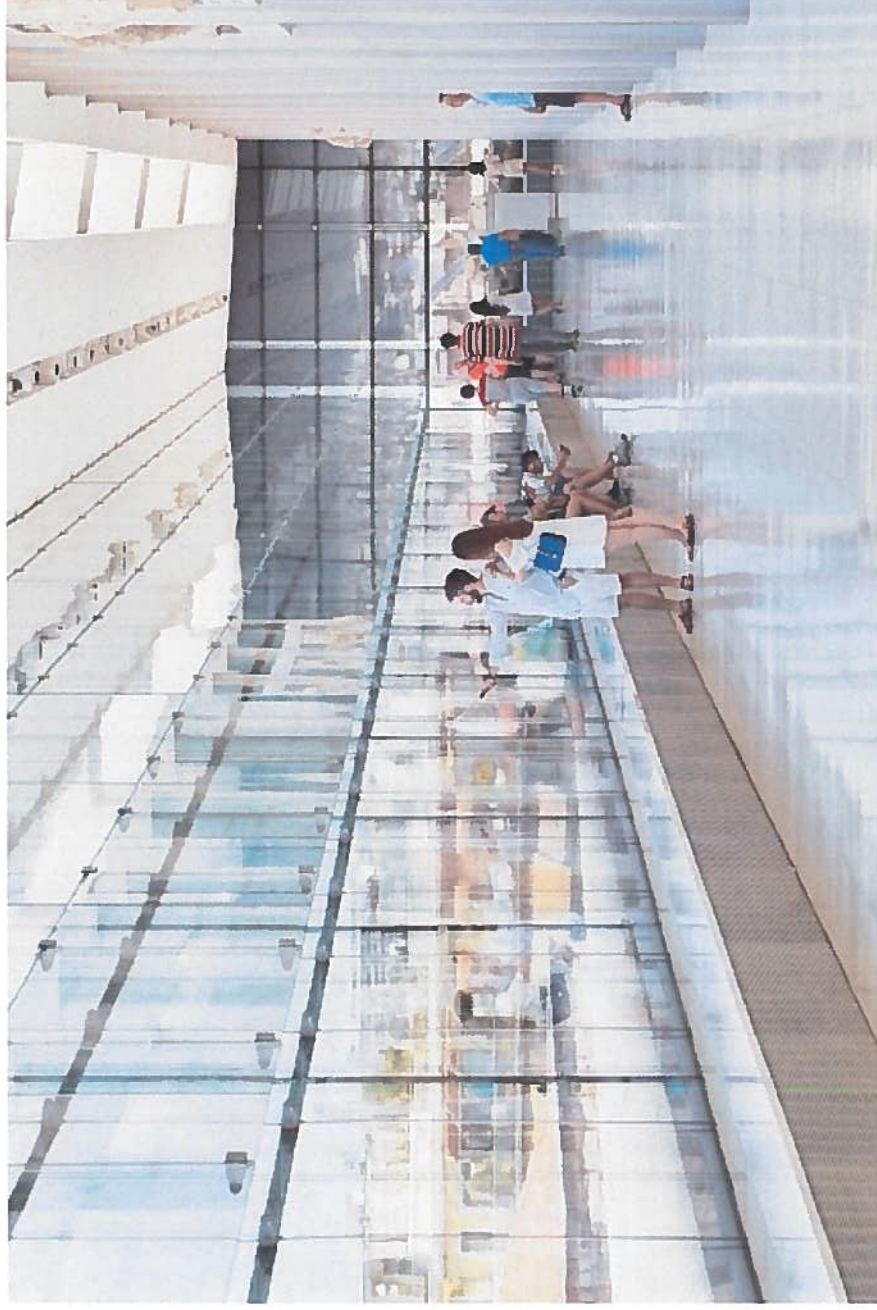

Accountantsverslag 2016

Gemeenschappelijke Regeling Publieke Gezondheid en Zorg Groningen

Accountantsverslag 2016
voor PG&Z

8 mei 2017

Gemeenschappelijke Regeling Publieke Gezondheid en Zorg Groningen
T.a.v. de heer A.A. Rietveld
Postbus 584
9700 AN GRONINGEN

8 mei 2017

Referentie: SJD/e0401632/NS/vg

Geachte leden van het algemeen bestuur,

Accountantsverslag met betrekking tot de controle van de jaarrekening 2016

Met genoegen presenteren wij u ons accountantsverslag met betrekking tot de controle van de jaarrekening 2016 van Gemeenschappelijke Regeling Publieke Gezondheid en Zorg Groningen (verder PG&Z). Onze controle is uitgevoerd conform onze opdrachtbevestiging van 24 november 2016. Dit verslag gaat in op de belangrijkste bevindingen uit de controle van de jaarrekening van PG&Z. Dit verslag is afgesteld met de controller.

Wij willen graag van deze gelegenheid gebruikmaken om u en uw medewerkers te bedanken voor de medewerking die we ervaren hebben tijdens onze werkzaamheden.

Met vriendelijke groet,
PricewaterhouseCoopers Accountants N.V.

S.J. Dul MSc RA
director

PricewaterhouseCoopers Accountants N.V., Paterswoldseweg 806, 9728 BM Groningen, Postbus 8060, 9702 KB Groningen
T: 088 792 00 50, F: 088 792 94 24, www.pwc.nl

"PwC" is het merk waaronder PricewaterhouseCoopers Accountants N.V. (KvK 34180285), PricewaterhouseCoopers Belastingadviseurs N.V. (KvK 34180284), PricewaterhouseCoopers Advisory N.V. (KvK 34180287), PricewaterhouseCoopers Compliance Services B.V. (KvK 51414406), PricewaterhouseCoopers Pensions, Actuaal & Insurance Services B.V. (KvK 54226368), PricewaterhouseCoopers B.V. (KvK 34180289) en andere vennootschappen handelen en diensten verlenen. Op deze diensten zijn algemeen voorwaarden van toepassing, waarin onder meer aansprakelijkheidsvoorwaarden zijn opgenomen. Op leveringen aan deze vennootschappen zijn algemene inkoopvoorwaarden van toepassing. Op www.pwc.nl treft u meer informatie over deze vennootschappen, waaronder deze algemene (inkoop)voorwaarden die ook zijn gedeponseed bij de Kamer van Koophandel te Amsterdam.

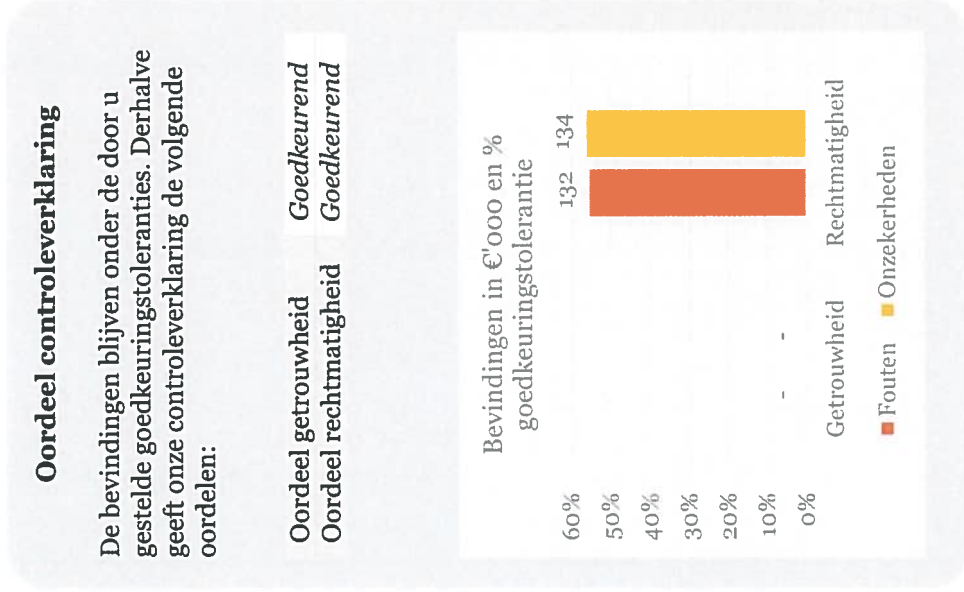
Inhoudsopgave

1.	Ons oordeel over uw jaarrekening 2016 in één oogopslag	4
2.	Een nadere toelichting op onze bevindingen	5
2.1.	Inkopen voldoen niet aan de Europese aanbestedingsrichtlijnen	6
3.	De financiële positie van uw organisatie nader bekeken	7
3.1.	Uw kengetallen vertekenen als gevolg van balansposities RIGG	7
3.2.	Samenstelling van het resultaat over 2016	7
3.3.	Samenstelling van de gerealiseerde baten over 2016	8
4.	Uw jaarrekening 2016 nader bekeken	9
4.1.	De informatiewaarde van uw jaarstukken is voldoende	9
4.2.	Saldo van de RIGG is adequaat verwerkt	9
4.3.	Uw jaarrekening is conform het Besluit Begroting en Verantwoording opgesteld	9
4.4.	Kwaliteit van door het dagelijks bestuur gemaakte schattingen bij het opstellen van de jaarrekening	10

5.	Onze visie op uw interne beheersing	11
5.1.	De jaarrekeningcontrole is goed verlopen, totaaloverzicht kan worden verbeterd	11
5.2.	Formaliseren van afspraken is vereist	11
5.3.	Ondersteunende processen bij gemeente Groningen bevatten tekortkomingen	11
5.4.	Enkele aandachtspunten in uw IT-omgeving	12
5.5.	Naleving aanbestedingswetgeving niet geborgd	12
5.6.	Urenregistratie van belang voor SiSa-verantwoording	12
5.7.	Geen aanwijzingen voor fraude	12
5.8.	Wij zijn onafhankelijk	12

6.	Naleving van de voor PG&Z relevante wet- en regelgeving	13
6.1.	Inventarisatie van Vpb-activiteiten afgerond	13
6.2.	U voldoet aan de Wet Normering Topinkomens (WNT)	13
A.	Bijlagen	14
A.1.	Single information Single audit (SiSa)	15

1. Ons oordeel over uw jaarrekening 2016 in één oogopslag

Single Information Single audit (SiSa)

€1,9 miljoen

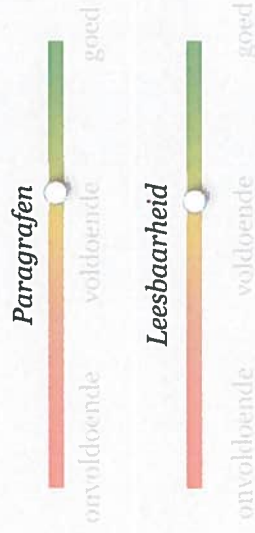
Is het bedrag aan bestedingen specifieke uitkeringen (subsidies) wat u dit jaar via de bijlage SiSa bij de jaarrekening verantwoordt aan ministeries en provincies.

Aantal specifieke uitkeringen **Bevindingen**

1 **Geen**

Informatiewaarde jaarverslag

Wet Normering Topinkomens (WNT)

U heeft twee topfunctionarissen verantwoord in de jaarrekening over 2016. Eén topfunctionaris in loondienst van de GGD Groningen, de andere topfunctionaris met een fictieve dienstbetrekking

U heeft in 2016 €0 ontslagvergoedingen boven de WNT-grens uitgekeerd

Uit onze controle van de bijlage WNT blijken geen bevindingen.

2. Een nadere toelichting op onze bevindingen

Onderstaand hebben wij een overzicht opgenomen van onze bevindingen in uw jaarrekening 2016. In de tabel is aangegeven waar een nadere toelichting op de betreffende bevinding is opgenomen.

Bevindingen getrouwheid

(bedragen x €1.000)

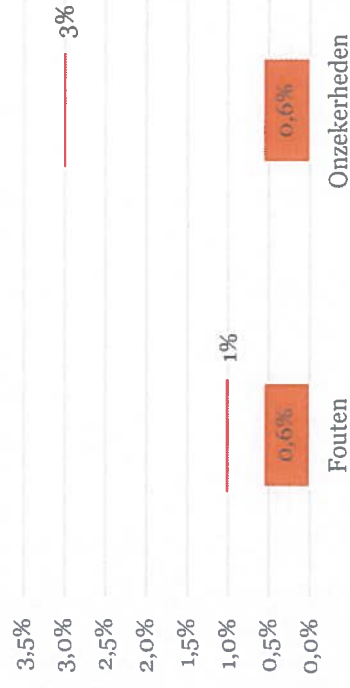
Bevinding	Fout	Onzeker	Referentie
Geen bevindingen	n.v.t.		
Totaal	n.v.t.		

Bevindingen rechtmatigheid

(bedragen x €1.000)

Bevinding	Fout	Onzeker	Referentie
Inkopen voldoen niet aan de aanbestedingsrichtlijnen	132.000	134.000	§ 2.1.
Totaal	132.000	134.000	

Bevindingen in % totale lasten

2.1. Inkopen voldoen niet aan de Europese aanbestedingsrichtlijnen

In 2016 zijn de Europese aanbestedingsrichtlijnen gewijzigd. Hierdoor is per 1 juli 2016 het onderscheid tussen 2a- en 2b-diensten verdwenen. Daarnaast is de grens voor onder andere sociaal aanbesteden verhoogd naar €750.000. In de afgelopen jaren waren daarbij de (vorige) Europese aanbestedingsrichtlijnen van toepassing.

Uit onze controle (waarin de wijzigingen van de Europese aanbestedingsrichtlijnen zijn betrokken) blijkt een inkoopdossier (totaal lasten in jaarrekening 2016 €132.000), waarbij de Europese aanbestedingsrichtlijnen niet zijn nageleefd. Dit betreft de inhuur van personeel vallend onder de 2a-diensten. Daarnaast is voor een inkoopdossier onzeker in hoeverre voldaan is aan de aanbestedingsrichtlijnen. Dit aangezien het dossier (ook inhuur van personeel) intern onvoldoende is uitgezocht op naleving van de aanbestedingsrichtlijnen, het onderscheid tussen 2a- en 2b-diensten voor dit dossier niet geheel duidelijk is en derhalve onzeker is in hoeverre de juiste procedure is gevolgd (totaal lasten in jaarrekening 2016 €134.000). Beide dossiers betreffen hierbij inkoop voor de taken van de RIGG. Wij hebben dit als bevindingen aangemerkt. De totale bevindingen blijven hierbij binnen de materialiteitsgrenzen. Derhalve hebben wij een goedkeurende verklaring afgegeven.

Voor de zogenaamde 2b-diensten geldt een lichter regime. Hierbij dienen de aanbestedingen echter wel Europees te worden afgemeld. Gebleken is dat in de organisatie onvoldoende aandacht hiervoor heeft bestaan. Het eventueel niet voldoen aan het lichtere regime betreft een formele onrechtmatigheid. Hierbij is het echter niet nodig om dit mee te wegen in het oordeel van de controleverklaring.

Wij adviseren het dagelijks bestuur en de directie de interne beheersing op dit aspect aan te scherpen. Dit door bij het aangaan van inkoopverplichtingen voldoende toetsing te laten plaatsvinden op het voldoen aan de aanbestedingsrichtlijnen en ook de nationale Aanbestedingswet. Daarnaast is het belangrijk dat door de organisatie zelf interne controles worden uitgevoerd op de naleving van de richtlijnen. Dit zodat kan worden aangetoond dat de richtlijnen afdoende zijn gevolgd.

3. De financiële positie van uw organisatie nader bekeken

3.1. Uw kengetallen vertekenen als gevolg van balansposities RIGG

Sinds 2015 worden onder het BBV verplicht kengetallen opgenomen in het jaarverslag van PG&Z. Deze kengetallen maken inzichtelijk over hoeveel financiële ruimte PG&Z beschikt om structurele en incidentele lasten te kunnen dekken. Zo geven ze u inzicht in de financiële weerbaarheid en wendbaarheid. In onderstaande tabel zijn enkele aanvullende kengetallen opgenomen voor PG&Z inclusief én exclusief Regionale Inkooporganisatie Groninger Gemeenten (RIGG).

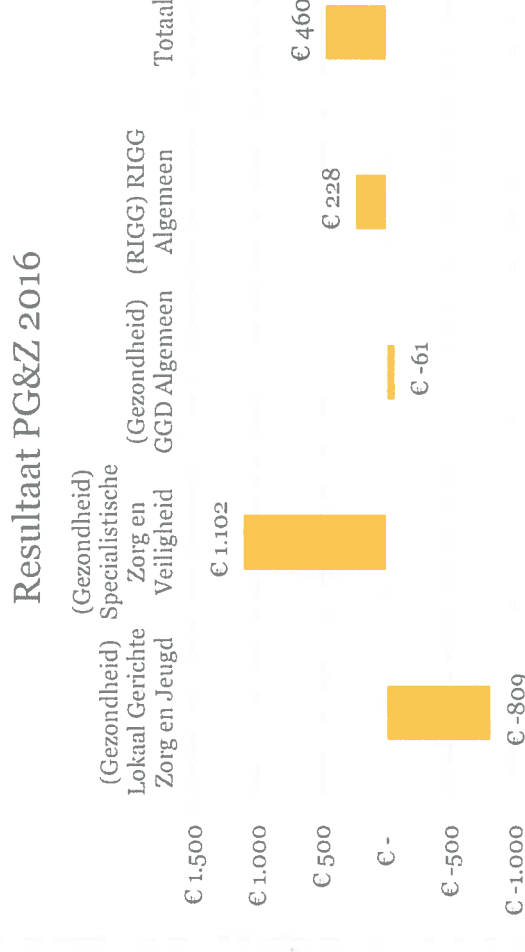
	2013	2014	2015	2016
Eigen vermogen/balanstotaal	77%	44%	15% (62%)	10% (65%)
Eigen vermogen/vreemd vermogen	343%	79%	18% (164%)	11% (190%)
Liquiditeitsratio	15,9	2,6	1,2 (5,9)	1,1 (5,8)

(tussen haakjes weergegeven betreft ratio exclusief RIGG)

Uit bovenstaande tabel blijkt dat uw kengetallen versomberen. Dit wordt veroorzaakt doordat PG&Z vanaf 2015 perovorder is voor de uitvoering van de jeugdzorg in de provincie Groningen. Hierdoor is de balanspositie aanzienlijk gewijzigd (meer vorderingen en schulden), waardoor de kengetallen een andere uitkomst kennen. Wanneer uw jaarcijfers worden bekeken zonder invloed van de RIGG, dan blijkt vanuit uw kengetallen een gezonde financiële positie die zich in 2015 en 2016 weer normaliseert. Dit na in 2014 een financiële dip te hebben gekend door de afwikkeling van balansposten met de veiligheidsregio.

3.2. Samenstelling van het resultaat over 2016

Over het jaar 2016 heeft PG&Z een positief resultaat behaald van €460.000. Het resultaat is als volgt samengesteld:

Het nadelige resultaat op deelprogramma Lokaal Gerichte Zorg en Jeugd is met name veroorzaakt door de aanvullende lasten uit hoofde van het instellen van het Individueel Keuze Budget (IKB). IKB is sinds 1 januari 2017 verplicht onder de cao voor ambtenaren. Hiertoe is in de jaarrekening 2016 een eenmalige last verantwoord van €807.000. Bij de resultaatbestemming zal een deel uit de reserves worden gehaald ter dekking van deze last.

Het voordelige resultaat van €1.102.000 op het deelprogramma Specialistische Zorg en Veiligheid komt onder andere voort uit de lagere lasten voor TBC dienstverlening (€1.175.000).

Ten aanzien van de RIGG is een positief resultaat verantwoord doordat de overgang naar Suite4Jeugd is verplaatst naar 2017. Hierdoor vallen de kosten als gevolg van deze implementatie lager uit in 2016.

3.3. Samenstelling van de gerealiseerde baten over 2016

Eén van de kernpunten tijdens onze controle was de juistheid en volledigheid van de verantwoorde omzet in de jaarrekening van PG&Z. Gezien de grote verbondenheid tussen PG&Z en GGD Groningen is het van belang om een duidelijk onderscheid te maken welke organisatie welke baten dient te verantwoorden. Als gevolg hiervan zijn enkele opbrengststromen sinds 2016 niet meer verantwoord in de jaarrekening van PG&Z. In onderstaand overzicht vindt u de gerealiseerde opbrengsten over 2016:

Programma	Omschrijving	Baten 2016
RIGG	Bijdragen gemeenten	€1.934.000
RIGG	Overige opbrengsten	€262.000
Gezondheid	Bijdragen gemeenten	€14.401.000
Gezondheid	Toegang jeugdhulp	€3.750.000
Gezondheid	Doeluitkering SOA-preventie	€1.912.000
Gezondheid	GHOR veiligheidsregio (doorbelasting van kosten)	€1.208.000
Gezondheid	Huisvesting jeugdhulp (doorbelasting van kosten)	€785.000
Totaal PG&Z		€24.248.000

De volgende opbrengsten, en de bijbehorende kosten, zijn vanaf 2016 op basis van een hernieuwd inzicht opgenomen in de verantwoording van GGD Groningen. Uiteindelijk komt dit via het saldo uitbesteed werk terug in de jaarrekening van PG&Z.

Programma	Omschrijving	Baten 2016
Gezondheid	TBC Drenthe	€378.000
Gezondheid	PGA Afrekeningen	€728.000
Totaal naar GGD		€1.106.000

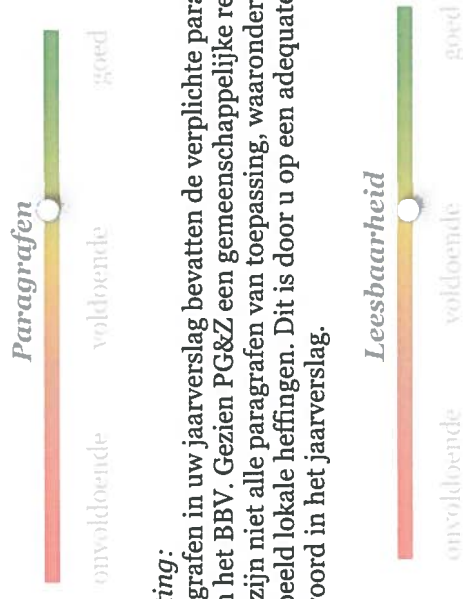

4. Uw jaarrekening 2016 nader bekeken

In dit hoofdstuk lichten wij de bijzondere posten toe in uw jaarrekening 2016. Daarnaast evalueren wij de informatiewaarde van uw jaarstukken.

4.1. De informatiewaarde van uw jaarstukken is voldoende

Als accountant geven wij een oordeel over uw jaarrekening. Maar uw jaarstukken bestaan uit meer dan dat. En voor u als algemeen bestuur is het integrale boekwerk van belang. Om die reden hebben wij de informatiewaarde van uw jaarstukken nader beoordeeld. Vanuit onze natuurlijke adviesfunctie willen wij graag onze observaties over de informatiewaarde van uw jaarstukken met u delen.

Toelichting:

De paragrafen in uw jaarverslag bevatten de verplichte paragrafen conform het BBV. Gezien PG&Z een gemeenschappelijke regeling betreft, zijn niet alle paragrafen van toepassing, waaronder bijvoorbeeld lokale heffingen. Dit is door u op een adequate wijze verantwoord in het jaarverslag.

Toelichting:

De leesbaarheid van uw jaarstukken is van een voldoende niveau. In de toelichting op de programmarekening zijn uitgebreide beschrijvingen opgenomen van de uitgevoerde taken gedurende het begrotingsjaar.

4.2. Saldo van de RIGG is adequaat verwerkt

Als onderdeel van de jaarrekening van PG&Z is de schuld uit hoofde van de RIGG voor de uitvoering van zorgtaken in de provincie Groningen een belangrijke balanspost. Hiertoe zijn schulden opgenomen aan nog te betalen bedragen aan zorgaanbieders c.q. gemeenten (als gevolg van ontvangen voorschotten) voor circa €16,5 miljoen. In uw jaarrekening is geen nadere uitsplitsing opgenomen van dit saldo naar gemeenten en zorgaanbieders. Dit aangezien de onderverdeling afhankelijk is van de afrekening over 2016 met zorginstellingen. Indien uit de afrekeningen een voordeel komt zal de schuld richting gemeenten moeten worden verhoogd. Aangezien dit naar verwachting geen gevolgen heeft voor de omvang van de balanspost kunnen wij hiermee instemmen.

4.3. Uw jaarrekening is conform het Besluit Begroting en Verantwoording opgesteld

Het dagelijks bestuur heeft de jaarrekening opgesteld in overeenstemming met het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV). Als onderdeel van onze controle en met betrekking tot de jaarrekening hebben wij:

- de aanvaardbaarheid van de toegepaste grondslagen voor financiële verslaggeving beoordeeld; en
- de juistheid en de volledigheid van de toelichtingen beoordeeld.

Wij zijn van mening dat de grondslagen voor waardering en resultaatbepaling die het dagelijks bestuur heeft gehanteerd bij het opstellen van de jaarrekening 2016 aanvaardbaar zijn.

4.4. Kwaliteit van door het dagelijks bestuur gemaakte schattingen bij het opstellen van de jaarrekening

Bij het opstellen van de jaarrekening dient het dagelijks bestuur belangrijke schattingen aangaande de verslaggeving toe te passen en toe te lichten. We hebben de schattingen die het dagelijks bestuur heeft gemaakt bij het opstellen van de jaarrekening 2016 beoordeeld. Onderstaande tabel geeft een overzicht van onze bevindingen met de bijbehorende motivering. De bevindingen over 2015 hebben betrekking op de door ons gecontroleerde openingsbalans.

Belangrijkste schattingen	Bevindingen		Toelichting op schattingen				
	2015	2016					
Waardering en afschrijving materiële vaste activa			<ul style="list-style-type: none"> PG&Z heeft de materiële vaste activa op een juiste wijze gewaardeerd en past afschrijvingen toe conform de financiële verordening gemeente Groningen 2013. Het is aan te bevelen om eigen grondslagen voor waarderen en afschrijven van materiële vaste activa op te stellen.				
Waardering van debiteurenpositie			<ul style="list-style-type: none"> PG&Z heeft de debiteurenpositie per balansdatum adequaat gewaardeerd. Hierbij is terecht geen voorziening voor oninbare vorderingen opgenomen.				
Te ontvangen facturen zorginstellingen en vooruit ontvangen bedragen gemeenten (RIGG)			<ul style="list-style-type: none"> PG&Z verantwoordt op haar balans het saldo dat voortvloeit uit het penvoorderschap voor de RIGG. Deze positie bestaat uit nog te ontvangen facturen van zorgaanbieders en vooruit ontvangen bedragen van de 23 Groninger gemeenten. Voor de jaarrekening van PG&Z over 2016 kunnen wij instemmen met de gemaakte schatting van de nog te ontvangen facturen van zorgaanbieders en de vooruit ontvangen bedragen van de 23 Groninger gemeenten.				
Controleverschil			Voorzichtig		Evenwichtig		
					Optimistisch		
						Controleverschil	

Aanvaardbare bandbreedte – gebaseerd op materialiteitsoverwegingen

Aanvaardbare bandbreedte – gebaseerd op materialiteitsoverwegingen

5. Onze visie op uw interne beheersing

5.1. De jaarrekeningcontrole is goed verlopen, totaaloverzicht kan worden verbeterd

Gedurende 2016 en begin 2017 hebben wij gezamenlijk met uw medewerkers het proces van de jaarrekeningcontrole doorlopen. Tijdens deze 'eerstejaars audit' hebben wij met een andere bril naar uw jaarstukken gekeken. Hierbij zijn uitgebreide vaktechnische discussies gevoerd over de wijze van opbrengstverantwoording, verantwoording van het RIGG en publieke gezondheidszorg in de jaarrekening van PG&Z en de balansposities van het RIGG met de gemeenten.

Tijdens dit proces zijn alle discussies gezamenlijk uitgezocht en hebben wij uiteindelijk onze controleverklaring kunnen uitbrengen. Ondanks dat wij veel aanvullende vragen hebben gesteld aan de organisatie en onze aanpak op onderdelen nieuw was, hebben wij een constructieve medewerking ervaren.

Uit onze controle bleek ten aanzien van het opstellen van de jaarrekening en de accountantscontrole dat binnen PG&Z een duidelijke scheiding is aangebracht tussen de GGD taken en de RIGG taken. Onderling is niet altijd bekend wat er gebeurt en wat dit voor gevolgen heeft voor de jaarrekening. Hierdoor ontbrak op momenten het totaaloverzicht over de jaarrekening van PG&Z. Het is naar onze mening van belang om meer overlap c.q. kennisuitwisseling aan te brengen.

5.2. Formaliseren van afspraken is vereist

PG&Z en gemeente Groningen zijn in grote mate met elkaar verbonden. Hierbij heeft u ervoor gekozen om veel taken te delegeren aan gemeente Groningen. De formele vereisten omtrent het delegeren van deze taken is in veel gevallen niet vormgegeven middels formele overeenkomsten. Tijdens onze controle is gebleken dat op onder andere de volgende onderwerpen een kwaliteitsslag gemaakt kan worden:

- De dienstverleningsovereenkomst tussen PG&Z en gemeente Groningen ontbreekt (onder andere ten aanzien van uitbesteed werk).
- De verordeningen 212 en 213 bevatten onderwerpen die niet van toepassing zijn voor PG&Z. Bijvoorbeeld is verwezen naar het treasurystatuut, terwijl dit niet specifiek voor PG&Z is opgesteld.
- Kentekenbewijzen van voertuigen van PG&Z staan op naam van gemeente Groningen.

Wij adviseren u om de afspraken tussen PG&Z, gemeente Groningen en externe partijen te formaliseren.

5.3. Ondersteunende processen bij gemeente Groningen bevatten tekortkomingen

PG&Z heeft de uitvoering van haar primaire en ondersteunende processen uitbesteed aan gemeente Groningen. Deze processen betreffen onder andere de verwerking van inkoopfacturen, uitvoeren van bankbetalingen en het inrichten en onderhouden van de automatiseringsomgeving.

Wij hebben bij gemeente Groningen werkzaamheden verricht om vast te stellen in hoeverre voor PG&Z een procesgerichte controle (en daarmee meer efficiënte) aanpak mogelijk is. Hierbij is door ons geconstateerd dat de ondersteunende processen bij gemeente Groningen hiaten bevatten op de volgende onderdelen:

- De automatisering voldoet niet aan de vereisten om te kunnen steunen op geautomatiseerde controles en lijstwerk uit de financiële administratie. Dit onder andere aangezien controles in het IT-proces onvoldoende zichtbaar worden uitgevoerd. Zie ook paragraaf 5.4.
- Er is geen verplichtingenadministratie voor goederen en diensten ingericht.
- Interne controles voldoen niet aan de vereisten uit COS 610 en dekken niet alle relevante onderdelen af. Hierdoor kunnen wij als accountant in mindere mate gebruik maken van de werkzaamheden van de interne controles.

Door deze tekortkomingen in de processen hebben wij onze controle gegevensgericht uit moeten voeren. Hierdoor hebben wij veel aanvullende vragen moeten stellen en controles moeten uitvoeren.

5.4. Enkele aandachtspunten in uw IT-omgeving

Artikel 2:393, lid 4 BW vereist dat we een reflectie geven op de betrouwbaarheid en continuïteit van uw geautomatiseerde gegevensverwerking. Wij hebben vastgesteld dat uit de beoordeling van de betrouwbaarheid en continuïteit van de geautomatiseerde gegevensverwerking binnen gemeente Groningen, uw service-organisatie op het gebied van automatisering, enkele aandachtspunten naar voren komen:

- De documentatie van wijzigingen in systemen (onder andere Suite4 en DaFinci) is ontoereikend om vast te stellen dat controle heeft plaatsgevonden.
- Het aantal accounts met uitgebreide rechten kan worden beperkt.
- Het beheer van autorisaties kan verder worden aangescherpt.

Wij vragen uw aandacht hiervoor als opdrachtgever aan gemeente Groningen.

5.5. Naleving aanbestedingswetgeving niet geborgd

Tijdens de jaarrekeningcontrole is gebleken dat door PG&Z geen waarborgen zijn getroffen om de aanbestedingswetgeving na te leven. PG&Z loopt hierbij het risico dat bestedingen ten behoeve van de uitvoeringskosten van de RIGG niet rechtmatig zijn. Dit betreft circa €1,6 miljoen bestedingen per jaar, met name op het gebied van personele inhuur. Gezien de gewijzigde regelgeving op het gebied van aanbesteding van diensten brengt dit aanvullende risico's met zich mee.

5.6. Urenregistratie van belang voor SiSa-verantwoording

In de verantwoording van de bestedingen ten aanzien van de Single information, Single audit (SiSa) – regeling zijn personele kosten verantwoord op basis van daadwerkelijk gemaakte uren. Dit is echter met name gebaseerd op de begroting, aangezien een feitelijke en sluitende urenregistratie ontbreekt. In het kader van de verantwoording van de SiSa richting het rijk is het echter wel belangrijk dat een concrete onderbouwing aan de uren ten grondslag ligt. Samen met de projectleider van deze SiSa-regeling zijn wij gekomen tot een aanvaardbare onderbouwing van de gemaakte uren.

Het opstellen van deze onderbouwing was een tijdsintensieve exercitie en bevatte tevens een aantal onzekerheden. Deze onzekerheden konden tot een aanvaardbaar niveau worden teruggebracht. Voor de SiSa-verantwoording in het komende jaar zijn wij in gesprek met uw projectleider om te komen tot een efficiëntere wijze van het verantwoorden van de besteedde uren.

Het is belangrijk om de interne beheersing hierop te laten aanpassen (bijvoorbeeld het inrichten van een urenregistratie).

5.7. Geen aanwijzingen voor fraude

De verantwoordelijkheid voor de jaarrekening berust bij het dagelijks bestuur en de directie. Uit dien hoofde is het dagelijks bestuur en de directie verantwoordelijk voor het beschermen van het vermogen van de organisatie, het voeren van een afdoende financiële administratie en het in stand houden van een geschikt systeem van interne beheersing (waaronder procedures voor het waarborgen van de betrouwbaarheid en continuïteit van geautomatiseerde systemen en het voorkomen en opsporen van fraude, overige onregelmatigheden en fouten en niet-naleving van wet- of regelgeving). Wij hebben onze controle zodanig ingericht dat wij een redelijke mate van zekerheid verkrijgen dat de jaarrekening in zijn geheel geen afwijkingen van materieel belang bevat die het gevolg is van fraude of fouten.

Onze controle bestond niet uit een uitvoerige controle van transacties zoals noodzakelijk zou zijn om fouten of fraude, die niet hebben geleid tot materiële afwijkingen in de jaarrekening, te kunnen opsporen. Het dient te worden onderkend dat het controleproces inherente beperkingen kent.

Als gevolg van de aard van fraude, met name wanneer daarbij sprake is van verhulling door samenzwering en vervalsing van documenten, is het mogelijk dat bij een controle die is opgezet en uitgevoerd in overeenstemming met algemeen aanvaarde controlestandaarden materiële fraude niet wordt ontdekt.

Hoewel doeltreffende interne beheersingsmaatregelen het risico dat fouten en fraude zich voordoen of onontdekt blijven, doen afnemen, wordt dit risico hiermee niet weggenomen. Wij kunnen daarom niet garanderen dat eventuele fouten of gevallen van fraude ontdekt worden. Gegeven de inherente beperkingen van het controleproces en het interne beheersingssysteem kan en mag er niet op vertrouwd worden dat ons onderzoek alle fouten of gevallen van fraude aan het licht zal brengen.

Tijdens onze controle van de jaarrekening 2016 hebben wij geen aanwijzingen voor fraude gevonden.

5.8. Wij zijn onafhankelijk

We hebben onze naleving van de externe standaarden, het wereldwijde onafhankelijkheidsbeleid van PwC met betrekking tot onze dienstverlening in 2016 bewaakt en bevestigd dat we aan deze onafhankelijkheidsverplichtingen hebben voldaan en voldoen.

6. Naleving van de voor PG&Z relevante wet-en regelgeving

6.1. Inventarisatie van Vpb-activiteiten afgerond

De grootste risico's voor de vennootschapsbelasting (Vpb) zijn onderzocht om vast te stellen of de betreffende activiteit belastingplichtig is. U bent op dit moment in gesprek met de Belastingdienst om af te stemmen welke activiteiten wel en welke activiteiten niet door de zogenaamde 'ondernemerspoort' gaan en daarmee belastingplichtig zijn. PG&Z voert enkel taken uit die passen binnen het domein van de publieke gezondheid. Hierdoor is het standpunt ingenomen dat de taken niet Vpb-plichtig zijn. Wij kunnen hiermee instemmen. Derhalve is in de jaarrekening 2016 geen schuld opgenomen uit hoofde van te betalen vennootschapsbelasting.

6.2. U voldoet aan de Wet Normering Topinkomens (WNT)

De WNT-verantwoording van PG&Z is opgenomen in de toelichting van de jaarrekening. In 2016 heeft er een wijziging plaatsgevonden in uw topfunctionarissen als gevolg van een wijziging in de leden van het dagelijks bestuur. U heeft deze wijziging adequaat verwerkt in de toelichting op de WNT.

Uit onze controle zijn geen tekortkomingen gebleken.

WNT blijft aan verandering onderhevig: wijzigingen in 2017 en verder

Ook in 2017 worden in de WNT weer een aantal wijzigingen doorgevoerd. De wettelijke maximale bezoldiging voor topfunctionarissen is aangepast van €179.000 in 2016 naar €181.000 in 2017. De normen voor de meeste sectorale regelingen zijn ook met €1.000 à €2.000 verhoogd. Voor overige ontwikkelingen met betrekking tot de WNT wordt verwezen naar de sectortopics App.

A. *Bijlagen*

A.1. Single information Single audit (SiSa)

Wij hebben in onze controle specifieke werkzaamheden verricht om een oordeel te kunnen geven over de getrouwheid en rechtmatigheid van de financiële verantwoordingsinformatie in de bijlage inzake SiSa bij de jaarrekening 2016 van PG&Z. Onze werkzaamheden varieerden van het beoordelen van de interne beheersing tot het uitvoeren van detailcontroles. In de bijlage bij de jaarrekening zijn twee typen indicatoren opgenomen:

- indicatoren (bedragen en andere kwantitatieve gegevens, veelal prestatie-indicatoren), die van invloed zijn op de financiële vaststelling;
- indicatoren, zonder invloed op de financiële vaststelling.

Voor de eerste indicator geldt dat er een relatie is tussen de jaarrekening en de bijlage. Wij hebben op deze indicatoren een reguliere rechtmatigheidscontrole uitgevoerd en indien specifiek gevraagd, is de deugdelijke totstandkoming van de indicator beoordeeld. De tweede indicator heeft normaliter geen directe relatie met de jaarrekening. Deze indicatoren zijn noodzakelijk voor het departementale jaarverslag. Bij deze indicatoren hebben wij alleen de deugdelijke totstandkoming van de indicator beoordeeld en dus niet de rechtmatigheid vastgesteld.

Voor de bevindingen uit onze controle gelden op grond van het Besluit accountantscontrole decentrale overheden ('BADO') zwaardere rapporteringstoleranties dan voor andere onderdelen van de reguliere jaarrekening.

In dit rapport van bevindingen hebben wij per specifieke uitkering fouten en onzekerheden, boven een vastgestelde financiële grens, opgenomen voor zover deze niet door de gemeenschappelijke regeling zijn gecorrigeerd. De financiële grens is afhankelijk gesteld van de omvangsbasis van de regeling.

De omvangsbasis wordt gebaseerd op de gevraagde indicator. Bij een gevraagde indicator van 'bestedingen gedurende het jaar' wordt de omvangsbasis bijvoorbeeld gevormd door de bestedingen in de regeling. De financiële grens is per specifieke uitkering:

- €12.500 indien de omvangsbasis kleiner dan of gelijk is aan €125.000;
- 10% indien de omvangsbasis groter dan €125.000 en kleiner dan of gelijk is aan €1.000.000;
- €125.000 indien de omvangsbasis groter is dan €1.000.000.

De rapporteringstolerantie heeft geen consequenties voor de omvang en aard van de controle van specifieke uitkeringen. Het gaat alleen om het rapporteren van de waargenomen fouten en onzekerheden voortkomende uit de accountantscontrole.

Op basis van de Nota verwachtingen accountantscontrole uitgegeven door het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties rapporteren wij door middel van onderstaande voorgeschreven tabel de geconstateerde fouten of onzekerheden per regeling.

Nr	Naam specifieke uitkering of overige	Totale fout of onzekerheid per specifieke uitkering	Totale omvang van de fout of de onzekerheid (in €)	Toelichting fout/onzekerheid
H3	<u>Seksualiteitscoördinatie- en hulpverlening + aanvullende curatieve SOA bestrijding</u>	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.